

I morgon Socialen yttrar sig

in bland missbrukare

Fredagskväll i juli 2006 i det lilla samhället Hjortkvarn mellan Örebro och Askersund.

En polisstyrka på mer än tio man närmar sig enfamiljshuset där Melinda Norberg uppehåller sig tillsammans med storebror Daniel och pappan.

- Jag är inne i sovrummet på andra våningen och hör ljudet från en polisradio. Pappa är också i rummet. Han tittar på mig, reser sig upp och går ut i hallen. Där möter han polisen. Sedan efter en stund kommer det två socialsekreterare från Örebro.

Melinda förstår direkt att de kommit för att hämta henne och Daniel. Sedan i slutet av april har de befunnit sig i Norge för att slippa bli omhändertagna av socialen. De senaste dagarna har de bott hos bekanta i Hjortkvarn. Nu har de planerat att resa vidare till en ny adress. Men familjen som äger huset har tipsat socialen i Filipstad om att de efterlysta Nordmarksbarnen finns i huset. Därför är där fullt med poliser.

- Jag står och gråter. Först tänker jag att vi hoppar ut från fönstret, för dom hade en pool där nere. Jag kunde landa i vattnet. Men så kollar jag ut och ser att det står poliser utposterade runt hela huset.

En av poliserna bryter upp dörren till toaletten där storebror Daniel gömmer sig.

Efter en stunds diskussion med pappan och några telefonsamtal som gäller den rättsliga grunden för ingripandet slutförs hämtningen.

- Två poliser tar tag i varsin arm och släpar ut mig till en polisbil. Det sista jag hör innan jag kommer ut är pappa som säger: kan jag inte få ge ungarna en kram innan ni åker. Men det får han ju inte.

Melinda och Daniel körs i varsin polisbil mot Karlstad, utan att ha en aning om vad socialen har för planer för dem.

Det kommer att dröja sju långa år innan Melinda kan visa sig ute i samhället igen som en fri människa.

Bakom ingripandet i Hjortkvarn ligger den långvariga tvisten kring barnens skolgång. I fem år har de hållits hemma på grund av problem i Nordmarks skola. Samtidigt har det seglat upp en vårdnadstvist mellan barnens mamma och pap-

pa. Pappan, som haft ensam vårdnad, står inför hotet att barnen ska omhändertas. Syskonen har i sin tur berättat om övergrepp som mamman ska ha begått mot dem när de var små. De vill fortsätta bo hos pappan. I den alltmer tillspetsade konflikten har socialen och dåvarande länsrätten ställt sig på mammans sida.

Men har socialen verkligen rätt att komma och ta barnen? Två år senare visar JO:s utredning att socialnämnden i Filipstad agerat utan att det finns något beslut. Melinda och Daniel utsätts alltså för ett olaga frihetsberövande.

Polisbilarna med de båda barnen i varsitt baksäte når senare på fredagskvällen Barn- och ungdomspsykiatri i Karlstad. Nästa dag körs de vidare till ett familjehem i Svartå väster om Filipstad. Huset ligger mitt i skogen och barnen lotsas upp på övervåningen.

Redan samma kväll bestämmer de sig för att rymma.

- Vi tar lakan och knyter ihop för att kunna klättra ned för väggen, men när vi kollar ut ser vi en stege rakt ner från fönstret, så vi bara klättrar ut. Och jag har inga skor på mig, för polisen har inte tagit med nånting från Hjortkvarn. Sen så går vi längs med landsvägar. Vi vet inte vart vi ska, tills vi upptäcker en skylt som visar att vi är på väg till Munkfors.

När de kommer in i samhället blir de igenkända. Nyheten om rymningen har på morgonen gått ut på radio och text-tv. Polisen letar efter dem i omgivningarna.

- Vi ser flera polisbilar på vägen dit, så vi går ju i skogen längs med vägen den sista biten. Vi hittar en telefonkiosk och ringer till en person som ska komma och hämta oss, och vi kommer överens om ett ställe där vi ska bli upphämtade. Men då har någon av dem som sett oss ringt till polisen. Flera privatpersoner följer efter oss på avstånd ända tills polisen kommer körande i full fart och bromsar in framför oss.

Det har bara gått 36 timmar sedan hämtningen i Hjortkvarn. Återigen placeras barnen i baksätet på varsin polisbil för att köras mot Karlstad.

- När vi är framme får dom bära ut mig ur bilen, men det är mer en

principgrej att jag inte vill göra det frivilligt. Sedan får vi sitta i ett kontorsliknande rum. En socialsekreterare kommer in och försöker ge mig en nalle. Jag lägger den där på soffan.

- Det är också dom här kontrasterna. Ena sekunden är man ett barn som ska ha en nallebjörn, och i nästa sekund är man en brottsling.

Melinda är trött efter nattens rymning och somnar i rummet. Det gör även Daniel. På kvällen väcks de och bärs ut till en väntande piketbuss som bemannas av två poliser och två socialsekreterare. Färden går österut mot Kristinehamn där de stannar och kåkar hamburgare.

- Efter det så somnar jag och vaknar av att vi är framme i Folåsa. Men det visste jag ju inte då. Dom öppnar dörren och drar ut Daniel. Då får jag panik - vart ska han, vart tar ni honom? Lugna ner dig nu, det kommer att bli bra svarar dom.

Det är det sista Melinda ser av sin bror på flera veckor.

- Dom tar mig till en annan avdelning som ligger några hundra meter från Daniels. Polisen bär in mig i ett samtalsrum som kallas för blå rummet, och där finns också det som kallas isoleringen, ett rum med tjock dörr med ett litet tithål och en grå tunn madrass på golvet. Det är där dom stänger in folk som varit våldsamma eller så. Och jag tror att det är där jag ska få bo.

- Jag sitter bara och gråter och försöker förklara för personalen vad som hänt. Dom har lagt fram ett drogtest på bordet, men säger till mig att de ser att jag inte är påverkad.

När polisen gett sig i väg förklarar personalen att Melinda ska hållas låst.

- Just då har jag ingen aning om vad låst innebär. Men det betyder att man inte får lämna avdelningen, man är inlåst helt enkelt.

Hon placeras i ett rum där ett gult gatulampssken tränger in bakom rullgardinen. Det får henne att tro att Folåsa ligger inne i bebyggelse och att det finns ett samhälle där utanför. Men så är det inte. Anstalten ligger på den östgötska landsbygden fem kilometer väster om Linköping.

När Melinda återser sin bror några veckor senare så sker det under bevakning.

- Det skulle vara två vakter närvarande, en från var avdelning, som skulle sitta och lyssna på allting vi sa. Vi fick prata i en halvtimme för dom ansåg att vi kunde påverka varandra negativt genom att vi kunde bli starka ihop. Om vi hölls separerade så kunde dom lättare bryta ned det inflytande som dom menade att pappa hade på oss. Det var socialen som bestämde det, med mammans godkännande.

- Det var även så att träffarna med Daniel användes som bestraffningsmedel. Om de tyckte jag skött mig illa så fick jag inte träffa Daniel den dagen. Och när vi väl fick träffas och pratade om hur dåligt vi mätte, och vad vi skulle kunna göra åt det rent juridiskt, så bestämde en högre chef att vi bara skulle få prata om vår situation i en kvart. Resten av tiden skulle vi prata om, som han kallade det, väder och vind.

Fick du prata med din pappa någonting?

- Nej, inte en enda gång på två månader. Det rådde total sekretess. Ingen fick ens veta var vi var nåntans.

Hur kändes det?

- Det var helt fruktansvärt. Overkligt. Daniel och jag hade levt ett väldigt fritt liv med pappa. Att sen då komma till Folåsa, till en helt annan miljö som man inte ens visste fanns. Jag menar vi blev inkastade på Folåsa. Och sedan blir man som en av dom. Man påverkas av den kulturen, men det är inte sådana vi egentligen är.

Hur vill du beskriva kulturen där?

- Allting destruktivt som finns i samhället. Hat mot myndigheter, att polisen är det värsta som finns. Droger, sprit, kriminalitet, sjuka sexuella delar. Ju mer sexuellt sjukt man gör, desto häftigare är man. Jag kom dit som elvaåring och den näst yngsta tjejen var 16. Och jag menar, dom hade missbruksproblem, dom satt där för att dom var ute och slogs. Dom prostituerade sig. Det var allt mellan himmel och jord. Man fick lära sig allting om droger, dom pratade vitt och brett om hur många dom hade legat med, hur dom har legat med dom, och hur kåta dom var och hur mycket dom behövde komma ut och knulla.

Folåsa
Folåsa ungdomshem väster om Linköping drivs av Statens institutionsstyrelse. Där finns 22 platser fördelade på två behandlingsavdelningar och en akut- och utredningsavdelning. På behandlingsavdelningarna sätts pojkar och flickor i åldrarna 13-18 år med relationsproblem. Till akut- och utredningsavdelningen kommer pojkar i åldrarna 16-21 år som behöver akuta hjälpinsatser, oftast på grund av kriminalitet och missbruk. Socialnämnden i Filipstad placerade Nordmarksbarnen på Folåsa för att de skulle kunna hållas inlåsta utan möjlighet att rymma.

Forts. på nästa sida

November: Mamman får gemensam vårdnad trots pågående polisutredning.
13 december: Socialnämnden ansöker om LVU hos länsrätten.

2006
28 april: Socialnämnden beslutar om omedelbart omhändertagande av Melinda och Daniel. Pappan meddelar att han flyttat till Norge med barnen.

4 maj: Länsrätten beslutar att syskonen ska beredas vård enligt 2 § LVU – att det finns påtaglig risk att deras hälsa och utveckling skadas.
29 juni: Kammarrätten i Göteborg beslutar att Länsrättens LVU-dom ska undanröjas och återvisar ärendet för ny behandling.

14 juli: Syskonen omhändertaras vid ett polistillslag i Hjortkvarn utan att det finns något LVU-beslut.
15 juli: Barnen rymmer från ett familjehem nära Brattfors.
16 juli: Melinda och Daniel läses in på Folåsa i Östergötland efter att ha gripits gående i Munkfors.

FILIPSTAD: Risk för nya rymningar
Nordmarksbarnen kvar under tvångsvård
NWT den 30 september 2006